

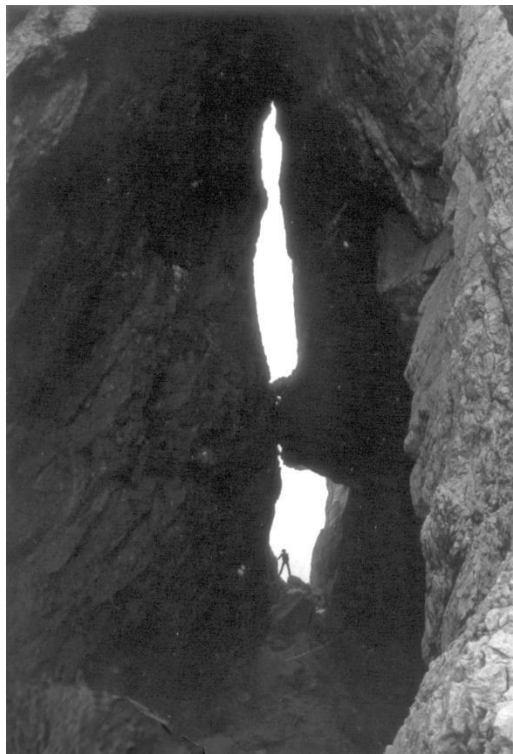
GORAN FRUK PLANINE

Kad je bio dijete zavolio je planine. S vremenom su se širili njegovi raznoliki interesi i realizacije, a među njima samo su planine trajale neprekidno.

Goran je u visinama osobito volio pogled na drugu stranu, prolaze i prijelaze. Uz ostale faktore, očigledno je, da su prolazi kroz stijene doprinijeli ideji za izradu „rupa“ u Goranovim slikama, te ideji o izlaženju kroz prozore u defenestracijama.

Ovdje je prikazan Goran u prolazu kroz zadnje okno stijene Prisojnika (2547m), 1979.

Goran Fruk , Bez naziva, detalj, 1991. kombinirana tehnika, 70 x 50 cm

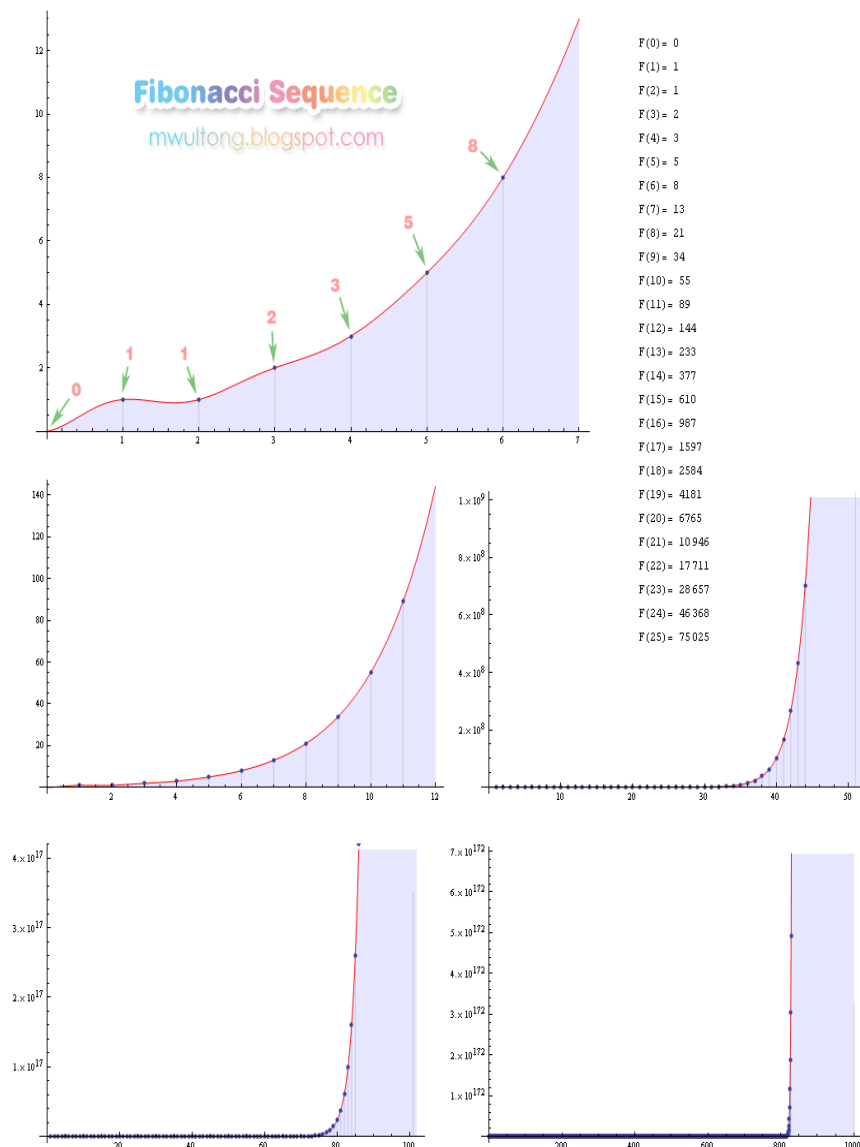
„ ...Te nove Frukove slike trebalo bi promatrati u grupama poput onih u Stonehengeu, jer one su skulpture – simboli životnog puta – neka vrst inscenacije. Oko njih i kroz njih likovi iz njegovih ranijih djela, sad posve bestjelesni, smješteni su u novu dimenziju koju je i on sam dosegao u svom stvaralačkom razvoju. Crna platna dobila su rupe. Crna platna pretvorena su u prozore s otvorenim oknima. Preko prozora položene su kamene ploče pretvorene u mostove kojima se ulazi i izlazi – pretvarajući ih u vrata. Pojavila su se zrcala. Pojavio se ritam. Goran Fruk, performer i shaman, svojim je bubnjanjem prevodio svoje sad nevidljive figure iz jedne dimenzije u drugu, iz jednoga svijeta u drugi...“

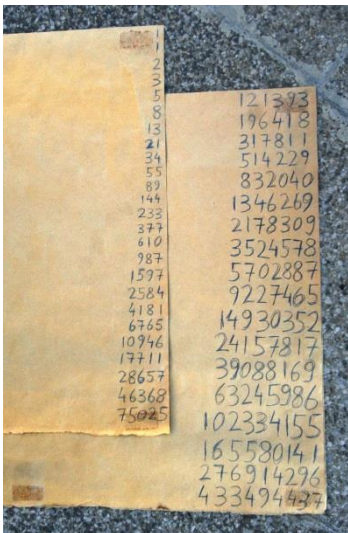
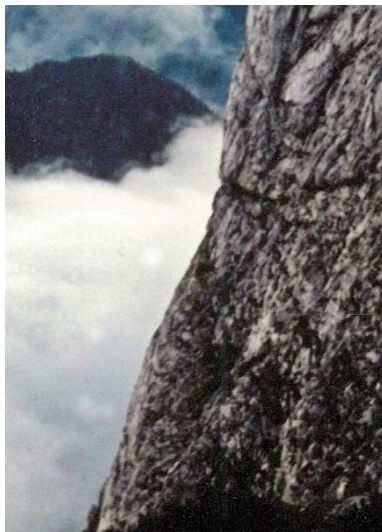
(Umjetnost uspona – djela Gorana Fruka, Marian Wenzel)

STEPENIČASTA SLIKA PROFILA BRDA

Matematika, priroda i umjetnost u čvrstoj su vezi, iako je nije lako uočiti.

Grafički prikaz tog niza pokazuje velike sličnosti s obrisima Goranovih voljenih planina. Početak je sasvim blag i on se lagano uspinje. Nakon toga uspon postaje sve strmiji, te prelazi u alpinizam. Strmina dobiva oblik Fibonačijevog niza, sve dok ne dođe do potpune okomice! S povećanjem visine sve se više šire pogledi sa raznih strana, sve do samog vrha - do širokog, otvorenog zlatnog pogleda.

Goran je birao vrhove na koje ne vodi niti jedan put, stijene bez markacija u usponu i silazu, poznate i nepoznate špilje. Volio je društvo i šetnje u prirodi, kao i šetnje gradom. Volio je trčati nizbrdo, brzo skijati. Nikada mu nije teško palo, ako je društvo sporo, da ide polagano i on. U planine je išao bez borbenosti. Bio je sretan kad bi ispenjao neku stijenu i popeo se na vrh planine. Ali to nije bila sreća ambicioznog i uspješnog osvajača. Bio je sretan bez obzira na uspjeh. Isto je bilo i s umjetnošću. Nije išao prema postavljenim ciljevima i uspjesima. Bio je sretan kad je mogao realizirati nešto od onoga što je nosio u sebi.

Pjesma o maloj žutoj ptici

*Teško je nebo, mala žuta ptico
tvoja žuta sunčana kosa
nije u skladu s njegovim oblačnim sivilom
sunce još nikad nije rastjeralo oblake
oni sami od sebe dolaze i odlaze
trebalo bi samo malo snage
da se uzleti više nego obično
(nije nam važna boja drugog neba)
odozgo se spuštaju osunčane grane
uzleti i tamo sleti, mala žuta ptico.*

Goran Fruk

PRIMJERI GORANOVIIH AKTIVNOSTI POVEZANIIH S PLANINAMA

Na vrhu Triglava glumio je u filmu koji prikazuje borbu za vrh Triglava koja se dogodila početkom 20. stoljeća; Goran je tu bio Talijan koji je htio Slovencu oteti zastavu.

Objavio je knjigu pjesama »Skladanje s ostalim«, a za tisak je pripremao slijedeću pod naslovom »Rast na drugu stranu«.

Obnovio je s alpinistima Stankom Juzbašićem i Pavlom Vranjicanom »Teslino udruženje za lučno osvjetljenje« odakle je proizašla kulturna, višestruko nagrađivana predstava »Balada o Nikoli Tesli«.

Kreirao umjetničko-alpinističke projekte: povezao je studente Akademije likovnih umjetnosti i alpiniste s kojima je izveo mnogobrojne zajedničke happeninge. Među najpoznatijim performancima su defenestracije, u kojima se s prozora njegova stana na petom katu spuštaju umjetnički eksponati i ljudi, svirajući, skijajući niz fasadu i dr.

Oslikavao je zidove zagrebačkih pothodnika, slikao je po zaleđenim vodopadima visokih planina.

U PD Velebit sudjelovao je u mnogim događanjima umjetnosti i zabave.

Projekt - »Put mira« preko planine Bjelolasice koji je započeo 1993.g., u okviru »Škole mira Mrkopalj«, gdje bi planinsku stazu obilježio djelima umjetnika iz raznih zemalja nije stigao realizirati...

Što bi sve povezao Goran, ne možemo znati. Ostavio je mnogo skica, započelih projekata, dogovora, ispričanih ideja... iznenađenja su se očekivala.

POSLEDNJE OTVORENJE IZLOŽBE KOJEM JE GORAN PRISUSTVOVAO

U rujnu 1993. godine u Poreču je bila otvorena izložba Gorana Fruka i Jadranke Mlinar "Isto s istim". Izložba je bila povezana s matematikom. Goran je bio na otvorenju ove izložbe, posljednjem na kojem je bio prisutan.

U to vrijeme među Goranovim knjigama sve je više bilo studija o matematici i filozofiji. Od

pradavnih vremena poznate su veze matematike i umjetnosti, ali svijest pojedinca o konkretnoj vezi rijetko se slutila. Nije nam poznata ni jedna objavljena povezanost matematike i alpinizma, ali potpuno jasna bila je Goranova svijest o ovoj vezi.

Planirao je nastavak rada sasvim drukčiji od dosadašnjeg. Zamolio je Senku Sedmak za razgovor o matematici koji će trajati dugo. S veseljem je čekao taj veliki razgovor. Nije doživio razgovor sa Senkom, niti ostvarenje svojih novih planova.

PREDGOVOR KATALOGU IZLOŽBE U GALERIJI DONUM, Poreč, 1993.

Fibonaccijev niz, niz brojeva, povezan sa zlatnim rezom, od kojih je svaki slijedeći broj zbroj dvaju prethodnih: 1,2,3,5,8,13,21,34,55,89,144, itd. Uzeti papire, pravokutne. Koje veličine? Neke, prikladne. Papiri bi mogli biti nikakvi, oni gluposmeđi. Zbrajati. Ispisivati niz. Olovkom pisati brojke po papiru. Kad stignemo do broja koji će imati dovoljno znamenaka da ispuni širinu papira, prekinuti zbrajanje. Na kojem papiru će se to dogoditi, na četvrtom, na šestom, na osmom? Ostatak posljednjeg papira prefarbati crnom bojom. Papir staviti na zid,

na pod, i na suprotni zid. Brojke ispisivati običnom olovkom, koristiti običan papir. Ne paziti na veličinu brojke, pisati obično, rukom, bez ikakvog mjerenja. Tome dodati tri kvadratne slike, sa ucrtanim kvadratima, koji su ucrtani otprilike u tom omjeru. Ispis brojaka i posljednja crno pofarbana površina pokazuju da je to što je učinjeno ipak slikanje, gdje je potez vidljiv i slobodno učinjen. A, u stvari, tu su i slike. Postaviti ih na zid. Kasnije, gledati brojeve, tražiti, da li se unutra kriju neki od brojeva koji su meni na bilo koji način značajni. Da li se unutra krije moj datum rođenja, današnji datum, gdje je, i da li ga ima, moj telefonski broj? Ako se pojavi njen telefonski broj, odmah je nazvati. Još nešto; pisati rukom, ali i računati samo uz pomoć olovke i papira. Ne pasti u napast i ne prepustiti kompjutoru da to učini. To mora trajati dugo.

U predgovoru, koji je Goran napisao prije otvorenja izložbe, na smeđem pak-papiru, koji više ne može dopunjavati Fibonačijev niz jer više nema prostora, slijedila je crna boja.

Na izložbi je više nije bilo – umjesto nje preko zadnjeg smeđeg papira krenuo je i nastavio podom, pa preko zida i stropa niz malih bijelih papira na kojima je Goran olovkom označio liniju zlatnog reza; time je realizirao poznatu snažnu vezu Fibonačijeva niza sa zlatnim rezom.

Zlatni rez koji nam je poznat od pamtivijeka često nas okružuje, a doživljavamo ga kao ljepotu – tek poneki, ponekad, prepoznaju neke ljepote svjesni da je to zlatni rez.

U planinama doživljavamo često čistu ljepotu jer je tamo zlatni rez ljepota u ljepoti.

Poznate su veze umjetnosti i matematike s arhitekturom, slikarstvom, glazbom, filozofijom, poezijom, kiparstvom, fotografijom, sa licem i tijelom ljudi, s različitim dijelovima prirode i ljudskih ostvarenja, ali nije nam poznata niti jedna objavljena veza s alpinizmom.

Mnogi umjetnici su koristili zlatni rez u svojim djelima a da nisu bili toga svjesni.

Goran Fruk bio je svjestan i želio učiti, otkrivati, realizirati, od blizine do beskraj...

UMJETNOST USPONA – DJELA GORANA FRUKA

„Slikara Gorana Fruka svjetska će umjetnost pamtiiti kao jednog od velikih majstora boje u sjajnom impastu njegovih ulja, koja su nalik na uzburkanu pučinu. Ali to je bila tek jedna faza njegova čvrsto usmjerenog puta koji je išao kroz umjetničke stilove, kao penjač koji se uspeo do planinske livade prelivene bojama čudesnih cvjetova, te odlučio ondje provesti neko vrijeme.

(...) Frukova prerana smrt doimala se nestvarnom. Noga mu je zapela na šumskom putu. Kako bi takva energija mogla nestati? Njegovo djelo pokazuje da nije nestala. Ostao je veliki opus koji obogaćuje Hrvatsku. A Goran Fruk samo je prešao u drugu dimenziju.“

(„*Umjetnost uspona – djela Gorana Fruka*“, Marian Wenzel).

Goran Fruk je krenuo 19.9.1993. u nedjeljnu šetnju Sljemenom s prijateljem Borkom Auguštinom. Na laganoj planinarskoj stazi koju je poznavao od ranog djetinjstva pao je i nije se više probudio.

Goran Fruk,1987.

kombinirana tehnika / platno, 135 x 100 cm

Šumskim putem prolaze mnogi.

U kameniti svijet manje se odlazi, osobito u dubine i u visine.

Alpinisti se penju gore pa se spuštaju dolje. Špiljari silaze dolje pa se uspinju gore.

Kod hoda i pogleda ravno u daljinu nalaze se na sličnom ili istom putu.

S vremenom se razlike smanjuju. Gorski spasioci idu u svim mogućim i nemogućim pravcima...

Goran Fruk, 1992.
kombinirana tehnika / platno, 100 x 73 cm

Goran Fruk, 1987, 78 x 70 cm

O MOGUĆNOSTIMA SLIKE

.....Slikar Goran Fruk (Zagreb, 1959-1993) jedan je od onih hrvatskih umjetnika oko kojih je već zarana bilo stvoreno i potencirano svojevrsno mitsko ozračje, vezano kako uz način života, tako i uz njegovu svestranu, šaroliku multiumjetničku aktivnost.

.....Tako naglo prekinuti umjetnički i životni put Gorana Fruka podsjeća me na tezu naše istaknute kiparice i razgovor koji smo nedavno vodile o karizmatičnim pojednicima koji su u malo godina napravili revolucije na svome području djelovanja, i zatim neobjašnjivo umrli prerano, bez vidljivo spoznatljiva razloga. Složile smo se da je tako valjda moralo biti jer je njihova (zemaljska) misija time završila, i kako, vjerojatno, dalje ne bi više mogli mnogo odbacivati bez autorecikliranja, ponavljanja i silazne putanje. Oni su svoje dali u nekoliko godina. A Goran Fruk? On nije pripadao među umjetnike čiji je put završen i okončan, baš zato što nam je ostavio mnogo svojih nerealiziranih ideja, skica i crteža u suvremeno povijesnoumjetničko nasljeđe. Ostavio nas je s vječnim pitanjima što je i kako moglo biti dalje, kojim bi se putem kretao, kako bi u ovom trenutku tretirao slikarstvo. Sve je ostalo otvoreno, iako se opći smjer nazire. S njim je nestao spiritus movens mnogih zagrebačkih umjetničkih događanja i akcija, jer, čini se, bez Gorana nema više takve snažne energije koja bi pokretala svoj umjetnički i prijateljski krug. Istina, danas su neka druga, otuđenija i bljeđa vremena, ali gubitak upravo takvih pojedinaca pridonosi pojavi takve društveno-umjetničke klime...

Iva Körbler

Goran Fruk, Sivobijelo s rupom u kutu, 1992.
akril, olovka / platno, 70 x 50 cm, detalj

UMJETNIK NOVIH SVJETOVA

Dobra večer svima!

Moram reći da nakon 45 godina profesionalne prakse u koju pripada i otvorenje izložaba, prvi put u životu osjećam ono što kažu "trema", jedno veliko uzbuđenje. Naime, poznavati Gorana Fruka bila je jedna izuzetna čast i jako velik izazov i povlastica. To je sličilo kao da ste stalno u blizini jednoga vrtloga, i gledajući s njegove obodnice, vi ćete u svakom trenutku biti uvedeni i uneseni u neku od spirala i čudit ćete se što se događa u srcu, mašti i kreativnim energijama tog mladog čovjeka.

Kad sam ga upoznala, ja sam bila na sredini svoje profesionalne karijere u koju se on savršeno uklopio. Sjetite se knjige "Novi duh" u kome Apollinaire analizirajući jednu plejadu blistavih umjetnika, koji će obilježiti 20. stoljeće kaže slijedeću rečenicu. *"Svjetozi se nepovratno udaljuju od naših zamisli"*.

Iznevjerili smo u sebi homo ludensa, iznevjerili smo u sebi one mnoge, mnoge potencijale. Fruk dokazuje da je moguće odustati u trenutku kada si već postao svima prepoznatljiv, kada si došao do svoje famozne umjetničke likovne formule. Pa će dakle onda otići u nešto drugo. Otići će u planinu, otići će u brojeve, otići će u neki performans otići će u brehtijanski teatar, napisat će jedan zgodan prikaz, igrokaz, štogod, jednu igru o Nikoli Tesli.

Neobično sam ponosna što sam ga poznala. Znam toliko anegdota o njemu. Ponekad se sjetim samo jedne od njih i to mi je dovoljno da nastavim dan, posvetivši se svome poslu... Sjetim se s kojom je lakoćom napravio nešto, što meni predstavlja strahovit problem. Ne toliko prema ostvarenju zadatka, jer tajnu zanata smo svi savladali. Ali onaj pokret naprijed, pokret natrag, koji je kod njega bio toliko lagan, to je ponekad teško izvesti.

I konačno, dakako da o onima koje volimo možemo govoriti mnogo, na mnogo puta i na više različitih načina. Ja bih o Goranu željela govoriti toliko i na onoliko različitih načina, na koliko je on slikao. Razgovarala sam s njihovim profesorom, to mi je bolno sada reći, i jednom prilikom sam ga pokušala obraniti zbog neke neizvršene obaveze, a profesor je samo mudro rekao: *"Je, draga gospođo, nema on nikakve probleme, on samo ljubomorno čuva svoje vrijeme za ono što je njemu prevažno."* Možda je to najveća pouka koju sam od Gorana naslijedila. Doista ne treba gubiti vrijeme na ono što mogu drugi. U životu trebaš činiti samo ono što možeš jedini ti. Zato Goranu hvala što ga večeras s ove velike distance s koje ga danas vidimo i doživljavamo, za sve darove i pouke koje nam je ostavio. I ako dopustite, kao i uvijek, meni je ovako lakše, ja bih završila s jednom pjesmom.

Zvezdani mladići

*Mekši od pamuka, britkiji od mačete
Ni jedan od njih nikada ne ostari.
U istom trenutku žive, grade, lete,
Ikari gordi, svjetski ubogari.*

*Mladići koji prah zvezdani zgrću,
Ti sakupljači sjena, slika, snova,
Što su se davno vjerali sa smrću,
I održali riječ do zadnjeg slova.*

Božica Jelušić,
govor na otvorenju izložbe 2016. u Muzeju suvremene umjetnosti u Zagrebu

Goran Fruk, Bez naziva, 1986.
kombinirana tehnika / platno, 100 x 70 cm